

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

*ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року*

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський
національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

змагального навчання на уроках; створювали інтерактивні кейси для підвищення зацікавленості дітей у навчанні.

Отже, креативність є важливою складовою професійного розвитку як менеджерів освіти, так і майбутніх учителів, оскільки забезпечує здатність генерувати інноваційні рішення, адаптуватися до нових викликів та вдосконалювати систему освіти. Розуміння різних видів креативності та складових творчого інтелекту допомагає більш ефективно використовувати потенціал особистості у професійній діяльності. Для формування креативності майбутніх фахівців необхідно застосовувати комплексний підхід, що включає поєднання аналітичного, синтетичного та практичного мислення, а також сприяє розвитку інноваційних підходів в освітньому процесі.

Активация професійної креативності у закладах вищої освіти є необхідною умовою для підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних адаптуватися до швидких змін на ринку праці. Використання сучасних методів навчання сприяє розвитку інноваційного потенціалу студентів і підвищує їхню конкурентоспроможність у професійній діяльності. Завдяки застосуванню проєктного навчання, мозкового штурму, методики шести капелюхів, кейс-методу, гейміфікації та дизайн-мислення майбутні менеджери освіти та вчителі отримують можливість розвивати власну креативність, що є важливим чинником їхнього успіху в майбутній кар'єрі.

Список використаних джерел:

1. Довгань Л. Є., Ситник Н. І. Креативний менеджмент. Київ : НТУУ «КПІ», 2014. 248 с.
2. Boden M. Dimensions of creativity. The MIT Press, 1996. 243 p.
3. Sternberg R., Tardif T. A three-facet model of creativity. The nature of creativity. Cambridge: Cambridge University Press, 1988. P. 125–147.

БУЗДУГАН Олена Анатоліївна

КРЕАТИВНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ СХІДНИХ МОВ

Сучасний учитель іноземних мов стикається з різноманітними викликами, що вимагають високого рівня професіоналізму. Особливо це стосується викладання східних мов, які відрізняються своєю специфікою та складністю. Успішне виконання завдань можливе лише за умови якісної професійно-методичної підготовки в закладах вищої освіти. Цей процес передбачає не лише передачу знань, але й розвиток необхідних якостей. Сучасні реалії вимагають від учителів не лише знання предмету, а й уміння швидко адаптуватися до змін та знаходити нестандартні рішення. Ініціативність, мобільність, самостійність, здатність швидко реагувати на нестандартні ситуації та приймати рішення – є

тими якостями, які пов'язані з креативним мисленням та є ключовими для успішного вирішення складних педагогічних завдань. Саме заклад вищої освіти має створити умови для розвитку цієї якості у майбутніх педагогів, учителів східних мов.

У сучасній методиці викладання іноземних мов важливе місце відводиться креативності, що відображається у використанні різноманітних методів та підходів для стимулювання творчого мислення студентів [6].

У контексті підготовки вчителя іноземних мов, поняття «креативність» та «творчість» часто вживаються як синонімічні багатьма науковцями. Варто відмітити, що вони тісно переплітаються, але й мають свої особливості. Обидва поняття передбачають здатність створювати нові методи, матеріали та підходи навчання. І творчість, і креативність вимагають від вчителя здатності виходити за рамки традиційних методів, знаходити нестандартні рішення педагогічних завдань. Це особливо важливо при роботі з різними групами здобувачів освіти, які мають різні потреби та здібності. І що важливо – і творчість, і креативність є якостями, які можна розвивати. Проте творчість більше орієнтована на результат, на створення чогось.

У словниках знаходимо такі визначення творчості: діяльність людини, пройнята елементами нового, вдосконалення, збагачення, розвитку [1, с. 1435]; продуктивна діяльність за мірками свободи та оновлення, коли зовнішня детермінація людської активності змінюється внутрішньою самовизначеністю [7, с. 630]. Поняття «творчість» широко використовується у психолого-педагогічній літературі. Найбільш ґрунтовною є думка В. Кременя, що творчість – це апогей людського існування, коли людина набуває здатності перетворювати дійсність (відносини, норми, цінності), у якій здійснює життєдіяльність [4, с. 7- 8].

Креативність же у роботі вчителя іноземної мови може проявлятися у здатності швидко адаптуватися до змін, знаходити нестандартні рішення у непередбачуваних ситуаціях. Креативність більше орієнтована на процес, на здатність мислити нестандартно.

У словнику С. Гончаренка креативність визначена як особистісна характеристика, а саме як здатність висловлювати незвичайні ідеї, нетрадиційно мислити, швидко розв'язувати проблемні ситуації [5, с. 102]. У сучасній освіті креативність педагога виступає як один з провідних чинників успішності навчання. Креативність стає тією якістю, що забезпечує особистості можливість адаптуватися до мінливих умов життя і є запорукою успіху людини у професійній діяльності. Креативність є також важливим чинником розвитку особистості, що визначає її готовність змінюватися і відмовлятися від стереотипів [2].

Характерним для креативної особистості, вважає В. Андрієвська, є відкритість до нового досвіду, так зване дивергентне мислення, коли пошук іде одночасно в різних напрямках, не підпорядковуючись єдиній логіці (на відміну

від конвергентного, коли зусилля спрямовуються на відшукування одного, єдиного правильного розв'язку). В цілому креативне мислення позначається пластичністю, рухливістю, оригінальністю [3].

Креативність є необхідною складовою ефективної діяльності вчителя східних мов. Східні мови (китайська, корейська) мають складну граматику, ієрогліфічне письмо та тональну систему. Це вимагає від учителя нестандартних підходів до пояснення матеріалу, розробки ефективних методик запам'ятовування ієрогліфів, створення цікавих завдань. Креативність дозволяє вчителю східних мов знаходити нові способи пояснення складних явищ, використовуючи асоціації, мнемонічні прийоми, ігрові методи.

Викладання східних мов нерозривно пов'язане з вивченням культури відповідних країн. Учителю необхідно вміти інтегрувати культурні аспекти в навчальний процес, робити уроки цікавими та змістовними. Креативність допомагає вчителю східних мов знаходити цікаві способи знайомства учнів з культурою східних країн, організовувати віртуальні екскурсії, тематичні вечори, майстер-класи, традиційні церемонії.

Вивчення східних мов може бути складним і тривалим процесом, тому вчителю необхідно вміти підтримувати мотивацію учнів. Це вимагає використання різноманітних методів, ігор, проєктів. Креативний учитель уміє створювати позитивну атмосферу на уроці, використовувати гумор, ігрові елементи, проєктну діяльність тощо.

Отже, креативність є ключовим чинником успіху та важливою складовою професійно-педагогічної компетенції майбутнього вчителя східних мов. Вона дозволяє подолати труднощі, пов'язані зі специфікою викладання цих мов, зробити навчання ефективним і цікавим. Креативний учитель здатний не тільки передавати знання, а й надихати учнів на вивчення східних мов і культур.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник української мови / за ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь. ВТФ «Перун», 2004. 1440 с.
2. Дімітрова-Бурлаєнко С. Д. Генеза поняття «креативна компетентність» у контексті психолого-педагогічних досліджень. Педагогіка та психологія, 2017. Вип. 58. С. 3-14.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Кремень В. Г. Трансформації особистості в освітньому просторі сучасної цивілізації. Педагогіка і психологія, 2008. № 2 (59). с. 5-14.
5. Професійна освіта: словник / уклад. С. У. Гончаренко та ін.; за ред. Н. Г. Ничкало. Київ: Вища школа, 2000. 380 с.
6. Рудоман О. А. Креативна мовна діяльність викладача як важливий фактор підвищення ефективності викладання іноземної мови. Перспективи та інновації науки. Серія: Педагогіка. Психологія. Медицина: журнал. Київ: Видавнича група «Наукові перспективи», 2021. № 4 (4). С. 265-281.

7. Філософський енциклопедичний словник / за заг. ред. Шинкарука В. І. Київ: Абрис, 2002. 743 с.

BULGAKOVA Valentyna

FACTORS OF CREATIVITY DEVELOPMENT

There is a lack of books and articles devoted to creativity, which have over a thousand values. This is to highlight the importance of creativity as an object of investigation. On the one hand, this outline reinforces the complexity of this phenomenon, and on the other hand, it lends itself to a more precise and universal understanding. With the growing number of attempts to reflect creativity, definitions and theories multiply. Creativity is defined as a complex of intellectual and personal characteristics of an individual that contribute to the independent proposal of problems, the generation of a large number of original ideas and their unconventional solution [5].

Creativity is a relatively recent and not fully defined concept in psychology. Depending on the theoretical approach, it can be seen as an activity that involves generating something new and original, a personality trait, or a process that combines cognitive and personal characteristics of an individual, which promote the development of creativity in a psychological context. The key distinction lies in the fact that creativity is viewed as a process with its own specific features, resulting in the creation of something new, whereas it is also regarded as an internal resource of the person [1].

While both creativity and creative work involve a transformative moment, creativity focuses on the individual's system of knowledge and values, whereas creative work pertains to a specific aspect of the socio-cultural system, including norms, values, knowledge, and methods of action. Personal development involves a strategy for unlocking internal resources, which includes the ability to address value-based and moral dilemmas, and, when necessary, resist the external environment. It also entails actively influencing the environment, defending one's independence from external pressures, and ensuring the possibility for creative expression.

The ability to transform, as a key component of creativity, has been highlighted by numerous authors, including C. Lombroso, K. Rogers, and R. Dilts. The history of science itself demonstrates that the advancement of knowledge never happens through mere accumulation but involves the continuous rethinking of previous perspectives. At its core, creativity is a transformative activity in which an individual seeks a new structure for already known elements, exploring their novel combinations and interactions. Consequently, the ability to transform is one of the primary dynamic features of creativity [4].

Despite numerous theoretical and experimental studies, the issue of creativity development remains an area that requires further exploration. Existing concepts do

ЗМІСТ

АКУЛЕНКО Ірина Анатоліївна Творчість і навчально-дослідницька діяльність школярів в освітньому процесі з математики	3
АНДРЮЩЕНКО Ірина Сергіївна STEM-освіта як складова процесу модернізації системи освіти в Україні	5
АРНАУТОВА Лариса Валентинівна Формування креативного мовлення у дітей з затримкою психічного розвитку	8
БАБАЧУК Юлія Михайлівна Психолого-педагогічні умови розвитку рухової творчості дітей старшого дошкільного віку	11
ВАВСНУК Mykyta Developing Creativity In Students	14
ВАВСНУК Olena Development Of Personal Creativity	18
БАЛАКІРЄВА Вікторія Анатоліївна Розвиток креативного мислення майбутніх учителів початкової школи як передумова результативної професійної діяльності	22
БАРТЄНЄВА Ірина Олександрівна Теоретичний аспект створення креативного освітнього середовища для розвитку креативності майбутніх учителів	24
БАТЮК Наталія Орестівна Формування креативності майбутніх учителів мистецьких дисциплін через усвідомлення символічної образності української культурної спадщини	27
БАШАВЕЦЬ Наталія Андріївна Розвиток креативності вчителя фізичної культури як ресурсу інноваційного потенціалу особистості	31
BEREZOVSKA Liudmyla Creative Development Of A Preschool Child Through Artistic And Speech Activities	35
БИКОВА Світлана Валентинівна Креативність як ключовий фактор успішності особистості та інноваційного розвитку	37
БОЙКО Володимир Васильович Визначна роль креативного мислення при розв'язанні нетипових проблем	40
БОНДАРЕНКО Ірина Геннадіївна Теоретичні аспекти розвитку креативних здібностей студентів	42
БОРТОВ Андрій Сергійович Розвиток креативності як фактор підвищення психологічної стійкості особистості	46
БРИНЗА Ірина Вячеславівна, ЧЕРНЕНКО Наталія Миколаївна Креативність як важлива складова професійного розвитку здобувачів освіти	49
БУЗДУГАН Олена Анатоліївна Креативність як складова діяльності майбутнього вчителя східних мов	52
BULGAKOVA Valentyna Factors of Creativity Development	55